

DEBRECENI Unitárius Hírlevél

II. ÉVFOLYAM, 3.-4. SZÁM

2008. JÚLIUS-DECEMBER

„Lassan haladok, de sosem hátrafelé.”
- Abraham Lincoln

Örök átalakulásban	1.
Visszapillantó	3.
Gondolatok múlttól és jelenről	5.
Bajor János emlékezete	5.
Fejlődés? Merre és...?	7.

Napló	9.
Felfedező úton	10.
Advent	18.
Gondolatok—Csíki József	19.
Karácsonyi Pásztorlevél	20.

Örök átalakulásban

Spaller Andrásné

A tudomány és a klasszikusok szavaival élve minden változik, az ember, a tudás, a vallás, az értékrend, s persze az életfeltételek és kihívások is. Az elmúlt pár száz évről sok minden elmondható, csak az nem, hogy Magyarország a nyugodt, békés, egyenes vonalú fejlődés útját járta volna. Nagy traumák, csendes, munkás túlélő periódusok, ujjongó nekilendülések, robbanásszerű fejlődések és visszaesések taposták egymás sarkát, jócskán megtűzdelve belvillongással, háborúval, forradalommal, politikai és etnikai csatározással. E vajúdások sorra szülték a hol lelkes, hol kényszerű kompromisszumokat, reformokat, váratlan fordulatokat, hősokeket és árulókat, mártírokat és talmi győzteseket, s a rendszer részeinek, vagy egészének folytonos átértékelődését. Még Debrecenben is, ahol sokak szerint a tartást adó konzervativizmus folytán lassúbb, megfontoltabb, de kiegyensúlyozottabb a haladás, s más tengelyre jár az idő kereke, mint másutt. Talán ezért lehetett a kultúra, a nemzeti ellenállás, a hajdú és kurucvirtus, a polgári felvilágosultság és mértékletesség oszlopa, amolyan végvár, különösen a nemzeti szétszabdalódás fájdalmas folyamatának idején.

Ez a sikerekből és kudarcokból, magasztos eszmékből és lesújtó valóságból szőtt sajátosan magyar sors átformálta az ország egészét, érintette a magyar és nem magyar tudatú, helyenként jócskán kevert népeket, az anyaországot és Erdélyt, a várost és vidéket, nyugatot és keletet, gazdagot és szegényt, az egyházak viszonyát, s begyűrűzött a kis egyházi közösségekbe, munkahelyekre, s a családok életébe egyaránt. Hogy ki hogyan élte és éli meg e változásokat, az döntően függ saját lelki békéjétől, hitétől, derű-, vagy borúlato természetétől, személyét, vagy családját egzisztenciájában érintő változásoktól, az értelmi-érzelmi látás egyensúlyától, a közösségek véleményétől, amelyekhez tartozik.

A debreceni unitárius gyülekezet csíráiban több mint 120 éve létezik, valóságosan alig 80 esztendeje formálódott vallási hitehagyottakból, erdélyi menekültekből, földművesekből, köztisztviselőkből, neves közéleti személyiségekből, tudományok képviselőiből, sokszínűen, mint egy mezei virágokból szőtt csokor, amelyben éppúgy helye van a szelíd búzavirágnak, mint a tövises szamárkórónak. Csokorra köti őket a demokratikus hagyomány és önszervező erő, a saját tudásukba és felelősségükbe vetett hit, az egymásért való felelősségvállaláson alapuló toleráns emberközpontúság, amelyben nincsenek privilégiumok, nincs köd és misztikum, s amit messziről annyian hitetlenségnek

vélnek látni, mert kevés a magamutogatás és az útjelző tábla. Minden csendes, szelíden befogadó, de messzemenően önkéntes, kicsit székelyes, kicsit kurucos.

Helyzet van..., ismét helyzet van... - mondhatná, aki ismeri e kis közösség hol túlduzzadó, hol a nemlét határát súroló pulzáló múltját, túléléseinek történéseit. Hasonlóan a Debrecen jelképévé vált fönix madárhoz poraiból újra és újra magához térve erősödött hangját hallató közösséggé e maroknyi gyülekezet. A kárára való változásokat a forgandó történelem szomorú eseményei, a vesztes háborúk, a lappangó népvándorlás, a vallásüldözés nehéz évtizedei okozták és soha nem belső ellentétek. Egészen mostanáig. A Bajor Jánosi magból szárba szökkenő és kiterébélyesedő közösség az utóbbi évtizedekben vándorbotot ragadó erdélyiekkel és a más gyülekezetekből átpártoltakkal erősödve jelentékeny csoporttá nőtte ki magát, magában hordozva a hagyományörzés, a debreceniség, az Erdélyszeretet és az új lehetőségekhez igazodó korszerű gondolkodás összes olyan elemét, amely életképessé, erőssé és befogadóvá tette.

Az elmúlt két év történései sajnos megtörték ezt a lendületet, s talán az is közrejátszott ebben, hogy a fiatal lelkész, a gyülekezetét csak súlyos betegsége miatt elhagyó Miklósi-Vári Katalin, Katinka, a lázadó szellemű új generációhoz tartozott, aki többet adott a belső értékek nemzetközi szinten is elfogadható küllemű megerősítésére, mint a szervezeti hierarchia belső viszonyainak feltétlen ápolására.

A presbitérium nagyfokú önállósággal intézte a közösség ügyeit, látta el az egyházközi kapcsolattartás, a rendezvényszervezés, a gazdasági stabilizálódást elősegítő kezdeményezések feladatait, s ha kellett véleményt formált, közösségi akaratot nyilvánított, s ezért ha kellett a nagy nyilvánosság előtt is kiállt, hogy védelmezze azt. Felfogás kérdése, hogy mindez a belső széthúzás és tekintély aláásás eszköze e, vagy az unitárius gyülekezetekre oly jellemző demokrácia és önállóság hagyományainak újraélesztése, aminek életképességét a történelem már sokszor bizonyította a görög poliszoktól kezdve a mai öngondoskodó fejlett államalakulatokig.

A vihart – melynek hullámai napjainkig sem csitultak el – a lelkészválasztás kérdése váltotta ki, melynek ősi hagyományait próbálta ez az öntudatra ébredett gyülekezet ismét életre hívni, ragaszkodván a szabad lelkészválasztás törvényileg deklarált jogaihoz. Az első rést azonban a harmonikus működés falán a debreceni egyházi ingatlan ügye és az egyházközség önálló jogi személy státuszának megtagadása jelentette, melyben egyedi módon nem követjük sem az erdélyi szokásokat, sem a társegyházak példáját. A kettő együtt úgy tűnik soknak bizonyult.

Unitárius lelkészt – amennyiben az nem angol, vagy amerikai – kizárólag a Kolozsvárott működő Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán szerzett lelkészi oklevéllel rendelkezők köréből importálhatnak a Trianon után önálló életre kényszerült magyarországi unitárius közösségek. Úgy adódott, hogy a külföldi útjáról hazatérő Orbán Erika megszállt Debrecenben, s a már beteg lelkész helyett megtartott istentiszteleten akaratlanul is megnyerte a közösség szimpátiáját, amely ezután Őt kérte ki hazai és erdélyi egyházi vezetőitől a pásztori feladatok ellátására. Nehezen feloldható és magyarázható, hogy a közösség kéréseire és kételyeire miért nem kapott időben világos és egyértelmű választ, netán írásbeli indoklást arról, ami e választást és a közösségi jog gyakorlását lehetetlenné tette.

Az idő szaladt, túlfutottunk a törvény adta határidőkön, s indoklás nélkül jött a püspöki kinevezés, ami ellenállást szült a gyülekezetben, s hátrányosan érintette a kérdésben vétlen új lelkészt, aki családjával együtt nagy reményekkel vágott bele e küldetésbe. Útja kellően rögzös volt ahhoz, hogy megszenvedje a sikert és a megértést. A Székelykeresztúrról származó, 40-es éveinek végét taposó lelkész 1984-ben szerezte képesítését Kolozsvárott, majd a költői nevű Böződkörispatakon, majd az aranyosmenti Bágyonban végzett lelkészi tevékenységet. Az ezredforduló előtti évben került Nagyváradra az Őt mindenben segítő, orgonán és énekkel kísérő feleségével, valamint László és Lehel nevű fiaival.

Idejövetelükkor mindez még rejtett ismeret volt előttünk, s a gyülekezet, s különösen mi az udvarban lakók szorongással vártuk a bemutatkozást, aminek logikusan már előző évben a választási procedúra során kellett volna megtörténnie. De nem történt, s ezért ma még mindig helyzet van..., s e helyzetnek nincs nyertese, csak vesztese, hiszen tudjuk, hogy nincs értékesebb összetartó erő, mint a szeretet és a bizalom, amit nincs joga senkinek semmilyen szinten eljátszani, még ha ésszerű megfontolások és jó szándék vezetnek is a döntést aláíró kezét.

Mi udvarbeliek – Bajor János tágabb családja – könnyen léptünk túl a szorongáson és a félelemmel teli várakozáson, mert az együttlakás gyakorlati tapasztalata azonnal bizonyosággá vált

arra nézve, hogy valóban pásztor érkezett. Pásztor, aki most keser-szomorú erőfeszítésekkel próbálja összerakni a mások által szétszalasztott nyáját. Nem könnyű, de nem lehetetlen, csak kitartás, emberség, meggyőzés és személyes példa kell hozzá, hogy újrászülessen a bizalom és poraiból fönixmadárként a közösség, aminek sikertelensége igen nagy kárára lenne mindenkinek.

Az idő rohan, minden változik, a körülmények is. Megtörtént a beiktatás, volt egy igen jól sikerült szeretetvendégség, amit bárki tanúsíthat, aki hozzászokott már e baráti összejövetelek bőrospörköltös hangulatához és igazi unitáriusként képes a toleranciára, az önvizsgálatra, a partikularitásokon felülemelkedő, jövőépítő gondolkodásra.

VISSZAPILLANTÓ

2008. július 11.-én

Megtárgyalásra került többek között a Testvérkapcsolatok rendjén az angol és amerikai testvérkapcsolat, de ugyanakkor a norvég és olasz unitárius gyülekezetek hivatalos elismerésének a kérdése is. Ez utóbbi azt a megfogalmazott kérést fedte le, hogy a két gyülekezet lelkésze, akik önkéntesen végzik tevékenységüket, kapják meg az őket megillető elismerést részünkről.

2008. július 12.-én.

Pap Gy. László lelkész és Csíki József m. gondnok h. részt vett egyházunk Főtanácsának soron következő ülésén. A lelkész ez alkalommal is szolgálatot végzett. A tárgyalások során szóba került, illetve döntés született a különböző jelentéseket illetően, de elfogadásra került az egyház 2007. Évi Zárszámadása, illetve 2008-ra szóló Költségvetése is.

Pap Gy. László lelkész részt vett a Lelkészi Értekezleten, melyen szolgálatot is végzett.

2008. augusztus 3.án.

Sor került Nagyváradon a helybeli, az olthévízi, illetve debreceni lelkész találkozására, melyet azzal a céllal szerveztünk, hogy megbeszéljük a folyó év október 25.-re tervezett hármastestvériségkötés részleteit. A különböző feladatok lebontása mellett arra is szenteltünk időt, hogy megfelelően kicseréljük gondolatainkat és megfogalmazzuk azt a közös szándékot, melynek alapján készek vagyunk együttműködni a jövőben. A Debrecen-Nagyvárad között már létező testvérkapcsolat mellett megemlékezésre került 2005. év is, amikor elkezdődött Debrecen és Olthévíz között a testvériség alapjainak letétele. A tanácskozás alkalmával kicsendült az a gondolat is, hogy erre a kapcsolatra mindhárom gyülekezetnek szüksége van, s éppen ezért megmutathatjuk, hogy bár nem feszül semmilyen érdek (baráti, vagy anyagi), életre lehet hívni egy olyan kapcsolatot, mely örömszerző eredményeket hozhat a gyülekezetek tagjainak.

2008. augusztus 9.én.

Családommal részt vettem az Udvarhely melletti Szejkefürdőn. Sajnálatos, hogy anyagi és más objektív okok miatt nem sikerült megszerveznünk a csoportos kirándulást, illetve részvételt.

2008. október 4.-én

Részt vettünk a jézeti időpontban a Pestszentlőrincen rendezett unitárius találkozón. E helyen is meg kell említenem, hogy ezek a rendezvények a Magyarországon élő unitáriusok találkozására érdekében kerültek megszervezésre az idén is, s többünk véleménye, hogy nekünk, unitáriusoknak kell élnünk a felkínált lehetőséggel. Tény, hogy mint minden hasonló rendezvényen való részvételnek, úgy itt is anyagi vonzattal kell szembenéznünk, de unitáriusságunk megér évente egy ennyi áldozatot.

2008. október 23.-án

Füzesgyarmaton vettem részt az 1956. október 23 alkalmából szervezett rendezvényen. Jó volt tapasztalnom, hogy unitárius mártírok is voltak a jelzett forradalomban, akik lassan megnyerik az utókor megérdemelt elismerését.

2008. október 25.-én

Egyházközségünk már március hónapban elhatározta, hogy megünnepli egyházunk megalakulásának 440. évfordulóját, s ebből az alkalomból egy egész napos rendezvényt szervezett. Kisebbségünkkel, de sikerült megvalósítanunk tervünket, s így 2008. október 25.-én sor került az említett

ünneplésre.

Az eseményről külön nyomtatott kiadásban, részletesen beszámolunk.

2008. november 16.-án

Istentisztelet keretében megemlékeztünk egyházalapító püspökünkről, Dávid Ferencről. A nem népes, de mindenképpen számos és ünnepelni, megemlékezni vágyó, debreceni unitáriusok jelét mutatták annak, hogy örök időre egybe fog bennünket a dávidferenci eszmeiség, mely nyíltan hirdeti Isten egységét. Ez meghatározó minden unitárius és hasonlóan gondolkodó, másfelekezetű számára is, hogy túl a kérdést nem tűrő és követelő megállapításon, mindenki számára érthetővé váljon, hogy a „Hit Isten ajándéka”. Tudja meg mindenki ugyanakkor azt is, hogy a világon először unitárius kezdeményezésre mondták ki a vallásszabadságot, melyre igényt tarthatnak mindazok, akik szabadon töreksenek Isten minél helyesebb megismerésére, illetve teljes valójukkal azon vannak, hogy kövessék Jézust tanításában.

Végül pedig következzen a megjelölt időpontban elhangzott beszéd zárómondata: „Ma, 2008, november 16.-án, Dávid Ferenc halálának emléknapján hiszem és hirdetem, - mondta a lelkész -, hogy első püspökünk élete és munkássága egy olyan fénypontja az erdélyi, de a világon létező vallások történetének, melyre büszke lehet minden idők unitáriusa.”

Gondolatok múltból és jelenről

Dr. Oláh Andor

Korábban azt sem tudtam, hogy Városunkban, Debrecenben is élnek unitáriusok, sőt imaházuk is van. A Debreceni Unitárius Egyházközségnek 30 éve lettem tagja, bár reformátusnak születtem. Szüleim és minden ősöm hívő, vallásos ember volt és ilyen szellemben, neveltek engem is. Mivel világi állásom és középvezetői beosztásom miatt a Rákosi és Kádár rendszerben nem járhattam templomba, a Petőfi rádió vasárnap reggel hétkor kezdődő vallásos félórát hallgattam, bármely felekezetnek szólt is. Egyik ilyen alkalommal hallom: „Kedves hallgatóink, az Unitárius Egyház vallásos félórája következik, beszédet mond Bajor János, debreceni lelkész”. Természetesen végig hallgattam, nagyon tetszett a mondandó, s közben sok ismerős éneket is hallottam, amit a reformátusok is énekelnek. Azonnal eldöntöttem, hogy felkeresem ezt a lelkészt, ha fogad, s elbeszélgetek vele. Így is történt, szívélyesen fogadott, igen jól elbeszélgettünk, s egy óra múlva már tegező viszonyba kerültünk egymással. Megragadott a műveltsége és a közvetlen kedvessége. Itt ragadtam. Azóta is ide járok és a Hatvan utcai imaházat második otthonomnak tekintem. Az istentiszteleteken csak akkor nem vettem részt, ha súlyos beteg voltam, vagy a klinikák valamelyik osztályán kezeltek.

Egyházközségünkben a közösségi szellem és az összetartozás érzés mindig nagyon jó volt. Rendezvényeinken, évfordulóinkon, a megemlékezéseken sokan vettünk részt. 1986-ban, egyházközségünk akkori gondnoka, a néhai dr. Böszörményi Lászlóné, Kerekes Piroska hosszantartó, súlyos betegség után távozott el közülünk. Mondanom sem kell, nagyon sajnáltuk, megsirattuk, hiszen jószívű, mindenkire kedves asszony volt, aki a munkáját teljes odaadással, maradéktalanul látta el.

A gondnoki állás megüresedésével tartandó első közgyűlésen Bajor János tiszteletes úr beszéde közben véletlenül, vagy készakarva – minden előzetes megbeszélés nélkül – engem „gondnok úr”-nak nevezett. Ezen nagyon meglepődtem, de a közgyűlés résztvevőinek mindez fel sem tűnt, bár némelyek elmosolyodtak. Azt gondoltam, ezek után előterjesztést tesz a megválasztásomra, de nem így történt. A közgyűlés végeztével megkérdeztem tőle, hogy miért nevezett gondnoknak, mire azt válaszolta, ha elvállalom, akkor töltsen én be e tisztséget az Egyházközségben, hiszen láthattam, hogy a gyülekezet e megszólításomat hallgatólagosan tudomásul vette, tehát máris gondnoknak tekint. Később tudtam meg, hogy azért nem járt el a szabályzat szerint, mivel akkor keblitanácsot (presbitériumot)(Szerk.Megj) is választani kellett volna. Ezt ő akkor nem akarta, mondván, hogy ilyen kicsiny gyülekezetben erre nincs szükség, eddig sem létezett presbitérium, meg aztán el tudjuk mi ketten látni, amire szükség van. Hát így lettem hallgatólag „megválasztott” gondnokká s e szép feladatot 16 éven át láttam el egyfolytában. Együttműködésünk mindenkor felhőtlen és zavartalan volt, soha nem intézkedtünk előzetes egyeztetés nélkül, vagy a közösség ellenére. Ezt azután, később a gyülekezet azzal hálálta meg, hogy nyugalomba vonulásomkor örökös tiszteletbeli gondnokká választottak, akkor már a formalitásoknak is mindenben megfelelően.

Az öregség és a betegség a legjobbakat sem kerüli el, így szegény lelkészünket is több évig tartó betegségek gyötörték, állapota egyre jobban romlott, de még ekkor is sokáig ellátta tisztét. Amikor már erre sem maradt ereje naponta látogattam meg, s betegágyánál beszéltem meg az éppen aktuális teendőket. Ekkor már az istentiszteleteket és a szükséges adminisztrációt a Püspök Úr által alkalmanként delegált beszolgáló lelkészek látták el. Ilyen volt többek között Balácsi László füzesgyarmati, Kiss Mihály hódmezővásárhelyi, Rázmány Csaba budapesti lelkész, majd Miklósi Vári Katalin fiatal lelkész nő szintén a fővárosból.

Egyházközségünkben tehát a közügyek ekkor is rendben zajlottak, egészen Bajor János tiszteletes úr tragikus haláláig, amit a kíméletlen ellenség, a rák idézett elő. Bár halála nem ért bennünket váratlanul, mindenkit mélyen megrendített, aki ismerte őt. A temetési szertartás egyházi vonatkozásait a püspökség intézte, a temetés utáni világi tennivalókat pedig magam láttam el. A gyászszertartáson Rázmány püspök úr mondott beszédet, majd a lelkészek az elhunyttól egyenként vettek búcsút, méltatva tetteit és érdemeit. A vendégekkel közös gyászebéd alatt megvitattuk közös dolgainkat, s a jövő feladatait, melyet követően búcsúztak és hazautaztak.

Egy időre egyedül maradtam az egyházközségi ügyek intézésével, bár nagy segítségemre volt a pénztárosi teendők elvégzésében Spaller Andrásné, Icuka, elhunyt tiszteletesünk fogadott lánya, aki nem csupán elvállalta, de mindmáig lelkiismeretesen végzi a pénzügyi tennivalókat. Mindeztől valamennyien hálával tartozunk neki. Talán még nagyobb köszönet illeti édesanyját, Etelkát, aki templomgondozói feladatokat lát el ide kerülése óta, s aki családtagként hosszú időn át szívvel-lélekkel, teljes odaadással és végtelen szeretettel gondozta éveken át a tiszteletes urat, majd özvegyét. Etuska jelenlétére, segítségére, közreműködésére mindenkor számíthattunk, legyen az közgyűlés, vagy szeretetvendégség szervezés, épület karbantartás, vagy az Úr asztalának feldíszítése.

A továbbiakban semmiképp nem kívántam egyedül vezetni az egyházközségi életet, ezért felkérés nélkül összehívtam a közgyűlést, hogy válasszunk világi vezetőtestületet, keblitanácsot. Miután ez megtörtént, attól kezdve közösen újítottuk meg a gyülekezeti életet. A püspök úrtól közben üzenetet kaptam, hogy addig nem írja ki a lelkészválasztást, amíg a gyülekezet meg nem találta a megválasztandó személyt.

A választás nem volt nehéz, hiszen Bajor tiszteletes úr betegsége idején már bemutatta nekünk az akkor még gyakorló, kezdő lelkészt Miklósi Vári Katalint, aki energikus személyiségével, műveltségével, szónoki képességével valóban kivívta a gyülekezet elismerését és szimpátiáját. A lelkész úr halálos ágyán – felesége jelenlétében – mondta nekem hogy „jó lesz ez a kislány nektek, őt válasszátok majd meg, ha eljön az ideje”. Én ezt afféle nem hivatalos végrendeletnek fogadtam el, s mivel a közösség és a presbitérium szándéka is egybeesett ezzel, 2 év múlva Katinka került Debrecenbe lelkésznek.

A lelkészválasztó közgyűlésen jelen volt Kiss Mihály, beszolgáló lelkész úr, aki a közgyűlés általam történt levezetését szabályszerűnek, törvényesnek ismerte el. Mint minden markáns személyiség az új tiszteletes nő személye is kavart viharokat Pesten és helyben is, s az első időkben nem mindenben volt oly felhőtlen az együttműködésünk, mint a korábbi lelkésszel, de hát minden kezdet nehéz.

Időközben gondnoki tisztségem határideje lejárt, s mivel már túl voltam a 70-ik életévemen, javaslatot tettem utódom személyére az egyetemünkön geológiát oktató Dr. Kozák Miklósrá, akit mind a presbitérium, mind pedig később a Közgyűlés egyhangúlag elfogadott, megválasztott és e tisztségben megerősített. Kérésére helyettes társgondnokot is választott a gyülekezet arra az esetre, ha megbízatását akadályoztatás miatt nem tudná mindenkor ellátni. Munkáját ameddig ideje engedte maradéktalanul, hibátlanul látta el, amiért utólag dicséret és köszönet illeti meg. Sokirányú egyetemi vezetői elfoglaltságai miatt volt kénytelen tisztségétől egy választási periódus után megválni. Utóda épp az ő javaslatára, szintén egyhangú elfogadás mellett egyházközségünk hűséges tagja Geréd László gépészmérnök lett, akinek gyakori távollétei miatt Dr. Palatka Károly belgyógyász orvos vállalta fel a helyettes társgondnoki feladatokat.

Egyházközségünkben új lendületet vett és megújult a közösségi élet, amibe egyebek között beleértendő a szeretetvendégségek tartása, szórványok látogatása, fiatalok patronálása, a külföldi kapcsolatfelvétel, rádiós szereplések és az első debreceni unitárius hírlevél megjelenítése is.

Miklósi Vári Katalin lelkész nő egyre súlyosbodó betegsége alatt ismertük meg az átutazóban lévő Orbán Erika lelkész nőt, aki ez esetben egy ízben helyettesítette őt az istentisztelet tartásában.

Abban a reményben, hogy betegségét férje szülőföldjén Svájcban talán sikeresebben kezelhetik, kitelepülését tervezte, s úgy érezte neki is ajánlania kell valakit maga helyett. Választása az említett erdélyi lelkész nő személyére irányult, s ezzel az őt megismerő presbiterek és gyülekezeti tagok is egyetértettek. Sajnos ekkor még nem volt nyilvánvaló, hogy a lelkész nő erdélyi szülőföldjén annyira el lett kötelezve nyugati ösztöndíja és célirányos felkészítettsége révén, hogy megválasztása esetén sem foglalhatta volna el a debreceni lelkészi állást.

Így fordulhatott elő az a sajátos körülmény, hogy bár a közgyűlésen – melyen Rázmány Csaba püspök úr is megtisztelt bennünket jelenlétével – megválasztották leendő lelkésznek, ez mint kiderült egy két malomban őrléshez vezetett. Sajnálom, hogy a Püspök Úr ellenvéleményét nem azzal indokolta, hogy ez milyen valóságos okok miatt nem lehetséges, hanem úgy nyilatkozott, hogy „Hát ebből nem lesz semmi. Ide egy erős kezű ember kell, aki rendet fog teremteni ennél az egyházközségnél”. Értelmezni kellett volna, mit ért rend alatt, mert e kijelentés és a félreinformálódás miatt a gyülekezet többsége megsértődött és sajnos tartósan nem látogatja az istentiszteleteket. A helyzet mielőbbi megoldást kíván, még ha ez kölcsönös áldozatokkal jár is. Nem lenne szerencsés, ha csökkenne a már szépen fejlődésnek indult debreceni gyülekezet, vagy kimerevednének a frontok vélt, vagy valós sérelmek miatt.

Egyházközségünk jövőjét illetően, úgy képelem, hogy elsősorban helyre kell állítani a korábban jól működött világi vezetőtestületet, a Keblitanácsot, mégpedig rátermettség és helyismeret alapján, olyan személyeket jelölve, akikben a közösség megbízik. Mielőbb feloldandó a mai helyzet, hogy a lelkész ne csupán kinevezett, a gondnok pedig megbízott legyen. Bár rövidesen 80 éves, gyengeséggel, betegséggel küzdő ember vagyok, de remélem, e változást még megfogom élni. Ezügyben minden érintettnek, legyen az erdélyi, pesti, gyülekezeti, vagy maga a lelkész, sokat kell tennie, hogy az életünk visszazökkenjen a kívánatos mederbe és mielőbb újra fejlődésnek induljon.

Ezek sorában üdvözölni kell a testvérgyülekezetekkel, Nagyvárral és Olthévízzel reaktivált és elmélyített kapcsolatfelvételt, valamint a hírlevél szerkesztés folytonosságának megtartását. Ehhez kapcsolódva jó gondolatnak tartom Pap Gy. László tiszteletes úrnak azt az elképzelését, hogy fontos évfordulók alkalmával kopjafát állítanánk az erdélyiekkel egyetértésben. Az a három lelkész által felvetett ötlet is nagyszerűnek tűnik, hogy emlékfákat ültessenek az egyházközségi portákon, vagy azok közelében, megerősítendő a testvérkapcsolatokat.

Jónak és üdvös dolognak tartanám, ha a lelkészünk tervbe venné olyan családok meglátogatását, akiket már régóta nem láttunk, mert valamilyen oknál fogva nem rendszeres templomjárók.

Mindenképpen fontosnak tartom egy olyan szemlélet kialakítását is, amelyben az egymásra mutogatás helyett, a tisztelet, szeretet, megbecsülés jut érvényre, s a rendszerben mindenki jól érezheti magát. Erre kell tanítani gyermekeinket, fiataljainkat is. Legyenek szelídek és alázatosak. Senki se akarjon többnek látszani, mint amennyit valójában ér. „Aki közöttetek nagy akar lenni, az legyen a ti szolgátok. Aki közöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok.” (Máté 20,26-27)

Sok mindenről nem tettem említést, amiről lehetett, vagy éppen kellett volna. Nagyon örülnék, ha azok, amiket leírtam, valóban megvalósulhatnának, s ennek senki nem állná útját, hanem segítené azt. Cselekedjünk hát mindannyian közös akarattal egy jó ügy érdekében!

FEJLŐDÉS? MERRE ÉS HOGYAN?

Dr. Kozák Miklós

Ha a vajúdás, a szülés, a növekedés, okosodás fájdalmas és buktatókkal van tele, s eredménye még így is kétséges, mit mondhatnánk egy olyan ma átélt korszakváltó folyamatról ahol – bár adva volna minden a szárnyalva újjászületéshez – pár év alatt tapinthatóvá, láthatóvá vált a visszafejlődés a múltból átöröklött bűnökkel és hibákkal együtt. Elég volt pár év, hogy mindez a kegyes, vagy tudatos vaksággal sújtottak előtt is lelepleződjön. Pedig a pozitív múlt és jövőkép minden emberi közösség létalapja, legyen az nemzet, vagy egyházi gyülekezet.

Amikor a XIX. század polihisztor unitárius természettudósa Darwin megalkotta a fajok eredetéről és fejlődéséről szóló zseniális evolúciótanát, forradalmasította az élettan, a paleontológia és geológia tudományát, alapjaiban változtatta meg a fejlődésről alkotott emberi gondolkodást. Felismerései az úttörő vallásalapító unitárius lelkészfilozófus Dávid Ferenc négy és fél évszázados forradalmi eszméivel mérhetők össze, s e két gondolatiság mára egy új, ígéretes világképet szült. Vajon alkalmasak és méltók vagyunk-e megvalósítására?

Válságok tépázta, ezer sebből vérző, pragmatista világunkban egyre több a csalódott, reményvesztett, hitehagyott ember, rohamosan nő a valláselhagyók száma, a hitet már csak csíráiban és befelé őrzők tömege, s persze a spontán unitáriusoké is, akik ennek tudatában sincsenek, holott talán soha nagyobb szükségük nem volt az emberarcú igére, a védő, tápláló, békés és demokratikus közösségekre, mint napjainkban. Már ha valóban békések és demokratikusak.

Még ki sem hevertük az elmúlt század ideológiai, gazdasági és fegyveres konfliktusainak súlyos csapásait, s már itt a nyakunkon egy sor új próbatétel, a dimenziális átalakulást okozó információs robbanás, az életveszélyes médiauralom, a globalizáció a maga leplezett szándékaival, telhetetlen pénzcsináló és elnyelő mechanizmusaival, népbütítő kultúrszemeteivel, recesszióival, ezernyi figyelemelterelő illúziójával, valós és virtuális drogjaival, konzumidiotizmusra nevelő reklám manipulációival. Ez lenne a fejlődés csúcsa, amiért annyi áldozatot hozott már az emberiség? Az lenne a szép új világ? Uram! Segíts! Mi nem ilyen lovat akartunk.....

Valóban a tudás almájában rejtőzik önnön végzetünk, s a baljós próféciaik tényleg beteljesülnek önsorsrontó emberi fajunkon? Hiszen látható, hogy lelkileg képtelenek vagyunk feldolgozni saját új és még újabb „vívmányainkat”, olyan kényszeres és erőltetett a menet. Talán kisebb lenne a baj, ha lassítanánk a tempón, megemésztenénk amit főztünk, s nem kellene lépten nyomon szembesülni a sikerként közvetített elszegényedéssel, növekvő elbizonytalanodással, kiüresedéssel, hitetlenséggel. Lehetne másként?

Mindezért ki a felelős? Hiszen oka és okozója mindig szokott lenni a dolgoknak. Van hát felelős? Valamennyiünk bűne-e mindez, vagy a passzív tömeg saját gyanútlan tudatlanságának, manipulálható mohóságának, önfeladásának áldozata csupán, amit élelmes, erkölcstelenek, megalomán egocentrikusok hamis prófétákként használnak ki, élve a lélektan tömegbolondító fegyvereivel, alapozva az emberi gyarlóságra, tökéletlenségre, passzivitásra?

Nem elég nekünk a természet erőivel kényszerűen vívott örökös küzdelem? Nem az éghajlatváltozásra a várható vízhiányra, éhínségre kellene koncentrálnunk? Ha nem tesszük, újfajta népvándorlások, háborúk egész sorával számolhatunk

A jelen és múlt természeti katasztrófái, a földtörténet nagy és tömeges kihalásai figyelmeztetnek arra, hogy a természet hatalmas erői megzabolázhatatlanok, hogy léteznek kiszámítható és véletlenszerű, gyakran kivédhetetlen események és az evolúció kíméletlen malmai ma is örölnék. A

földrengések, vulkánkitörések, cunamik és tornádók nem válogatnak bankszámla és biztosító, párttagság, vagy vallás szerint. A gyengének, tudatlannak, gyanútlan védtelennek pusztulnia kell, ha nincs mögötte egy szerető és féltő, gondoskodó és előrelátó, jószándékú tudással felvértezett közösség.

Egy szépséges szitakötő kifejlődése saját kis mikrovilágában vérengzések, egyéni sorstragédiák tömegét jelenti más fajok egyedei számára. S nincs ez másként az aranyos róka-, medve, vagy tigriskölykökkel sem. Az emberi fejlődést még inkább megsínyli a világ, s leginkább maga az ember. Hány élőlényt pusztítunk el csupán táplálkozás, fűtés, építkezés, földművelés, iparművelés céljából?

Vajon az ember is csupán egy kódolt sorsú, kihalásra ítélt, veszélyes sakkfigura az evolúciós spirál végtelenjében, aki maga idézi elő saját vesztét, vagy képes kitörni e csapdahelyzetből? Ha kitörhet, hát mikor és hogyan? Minden más kérdés eltölpül ennek az egynek a súlya mellett. Mikor jön el a 24. óra? Vagy már abban élünk? S aztán végzetünk éppúgy beteljesül, mint a leirtott esőerdők ezernyi kipusztuló fajáé, amiben szintén az ember hatékony és (ön)pusztító tudása érhető tetten? No és a birtoklás, a gazdagodás vágya, a kíméletlen pénzhajszolás, az eszközökben mind kevésbé válogató, globálissá terebélyesedő, elvtelen verseny, a tudatosan félreinformáló hazugságáradat.

Az emberiség által termelt javak 80 %-át a népesség kevesebb, mint 20 %-a fogyasztja el, s csupán 20 % marad a többinek. Egy amerikai átlagpolgár 800-szor annyi energiát használ fel, mint egy etióp. Na és boldogabb? Sajátos paradoxon, hogy a Föld népei között nem azok a legboldogabbak és legkiegyensúlyozottabbak, akik élen járnak e versenyfutásban, hanem azok, akik lemaradtak, vagyis „avultak és primitívek” az élmezőnyhöz képest, de megőrizték őseik hitét és belső tartását, vagyis ezer szállal kötődnek gyökereikhez, hagyományaikhoz, szeretteikhez és a természethez. Tartoznak valahová, még tudják, honnan jönnek és mit akarnak.

A mai civilizáció tiritarka áldemokráciáiban több mint egy évszázada ott lappang a veszély, hogy vezetői gyakran alkalmatlanok megfelelni a mindenkori „mának”. Az ideológiákat, a vallásokat és a tudományt csupán eszközül használják, miközben valójában többnyire képmutatók, erkölcstelének, egoisták. S ahogy egyes rejtett érdekcsoportok képviselőiben hatalomra kerülnek, azonnal elfelejtik a tágabb választói közeg érdekeit, a mértéktartást, az őszinteséget. Sőt nemegyszer vesztes háborúba sodorják, modern rabszolgaságba taszítják saját népüket. Mindezt a tudás bástyái mögé húzódva, formálisan jogszerűen, valójában képmutató és felelőtlen erkölcstelenséggel.

Az egész gyorsuló „fejlődés” kezd lázálomszerűvé válni, ahol semmi nem az, mint aminek látszik, még a jobb- és baloldaliság, a gazdasági stabilitás, vagy a rendszerváltás sem. S utólag milliónyi eseményről derül ki, hogy egészen más volt az oka és lényege, mint amit hittünk és láttunk, amit láttattak és elhittettek velünk. Szinte érthetetlen hogyan menetelnek szembe magukat baloldalinak hirdető vezetők a néperdekekkel, hogyan rombolhatja egy kormányzati politika saját népének hitét, nemzettudatát, milyen erkölcs alapján tagadhatja meg a vallásokat határon belül, vagy az állampolgárságot önhibáján kívül határokon túl rekedt, hányatott sorsú nemzettársaktól, miért szitokszó a nemzeti érdek és tudat, vagy akár a radikalizmus? 1949-ig ez felénk szinte elképzelhetetlen lett volna. Közben zajlik az önfeladás, polgárjogot nyernek a szellemi drogok, a devianciák, az idegen érdekeket szolgáló hazafiatlanságok, egyre nő a fejekben és szívekben a zűrzavar, a keserűség, a reménytelenség, „s mint oldott kéve széthull nemzetünk”...

Ha valaki a Szabad Európa Rádió egykori vezető programszerkesztőjének, a világlátott jogász-filozófus Drábik Jánosnak az „Uzsoracivilizáció”-ról írott, 2000-ben megjelent trilógiáját, vagy a Gázsó Tibor-Stumpf István 2005-ben kiadott „A jóléti rendszerváltás csödjé” című tanulmánykötetét forgatja, hajlamossá válik hinni az összeesküvés elméletekben, hiszen nehéz megmagyarázni hogyan jutott el jobb sorsra érdemes népünk a 90-es évek elejének pozitív eufóriáitól a mai letargiáig, a kisemmizettség, leépültség, nihilizmus érzéséig, a verbális polgárháború állapotáig, az államcsőd közelségig, ha ez senki érdekeit nem szolgálta. Vagy mégis.....? Talán egyesek rá is segítettek erre? Tudatában voltak tetteiknek? Létezik számukra bűnbocsánat? Van még lejjebb?

A minden más fölé magasodó jézusi szeretetparancs nem azt szolgálja-e, hogy sikerüljön a civilizációs csapdából való kitörés, amire csak egy tisztább, istenfélőbb lelkületű, istenarcú emberiség képes, átlépve saját hibáinak, önzésének, gyarlóságainak korlátait. Mert nincs még egy olyan faj amelyik ennyire sikeresen, gyorsan, hatékonyan pusztítaná saját fajtársait, a környezetét és végeredményben önmagát, mint az ember. Hogyan válhat mégis 2000 év tanulságai után mércévé az ügyeskedés, a harácsolás, a korrupció, a mammonimádat?

A negyedik világháborút valóban „botokkal és kövekkel” fogják vívni az esetleg életben maradó,

fekélyekkel borított, éhes emberi roncsok, mérgező mocsarak között, hatalmas szeméthegeyek árnyékában?

A rossz dolgok mindig egy rendszer belső hibáiból és vezetőinek alkalmatlanságából fakadnak. Annyi bennük csupán a jó – hogy bár rengeteg kárt okoznak – felhívják a figyelmet arra, hol bomlott meg az egyensúly, hol van szükség mielőbbi gyökeres önvizsgálatra és korrekcióra. A rossz gyümölcsöt termő fa pedig vágattassék ki. A felelősség alól elvileg nem vonhatja ki magát senki, legkevésbé a rossz vezetők, de az utca embere sem, ha mégoly kevésnek tűnhet is szerepe a korszakos folyamatok megreformálásában. A nagy romlások után mindig mindent újjá kell építeni magunkban és magunk körül, s ez ma sincs másként.

Az újraépítést talán a hit megújításánál, az egymásra találásnál, az atomjaira hulló társadalom újrakovácsolásánál, a tudás- és értékőrző iskola visszaszervezésénél kellene kezdenünk. Hiszen ez már korábban működött. Például a vesztes háborúk után. A trianoni tragédia után. Kiknek állt érdekében mindezek szétzüllesztése? Ha azt várjuk, hogy majd az utókor fog bölcs választ adni e kérdésekre, féltő, hogy nem lesz, aki majd ezt megtegye. Mert fogyunk, egyre fogyunk, s mind kevesebb a látó, aki nem csak felfogja a lényegét, de kockázatokra, áldozatokra is képes.

„ Aki az Istentől való, meghallja Isten szavát. Ti azért nem halljátok meg, mert nem vagytok az Istentől való.” (János evangéliuma)

Bár Jézus határozottan óvott a túlzó anyagiasságtól, s annak káros következményeitől, próféciai önbeteljesítő jóslatokként öltenek testet újra és újra az anyagi javak birtoklásáért folytatott sokszintű érdekháborúkban. Mai világunkat pedig mind nyíltabban a pénz és a hataloméhség irányítja, lassan maga alá gyűrve minden humanitárius, szociális, sőt racionális szempontot, etnikai, nemzeti érdeket, múltat és jövőt, szétzilálva az ellene összefogni képes önszervező erőket, még a vallási szeretetközösségeket is. Pedig egy verseny is lehetne sportszerű, a fejlődés is lehetne humanisztikus, ha vezetői jól szelektáltak, ha eszközei az isteni parancsokhoz igazodnak, s valóban keresztényiek, de legalábbis őszinték és a közjóért valók.

Az erő és a tudás – mint látjuk – kétélű fegyver és hatalmas a vezetői felelősség bármely szinten, hiszen ő szab irányt a haladásnak, rendezi csokorba az elveket, célokat, szabja a stílust, koncentrálja az erőket, teremti meg a mozgásteret, s nyitja meg a tudás csatornáit. A vezető minden megnyilvánulásában erkölcsi mintát hordoz, amely modellként képződik le a vezetett közösségben. Ennek jótékony, vagy káros hatásai a közösség életét, jövőjének esélyeit meghatározó hajtóerőként, modellként gyűrűznek be a napi életbe. De nem mindegy merre sodorják, majd az irányítottakat. Ezért jó, ha egy közösségben jelen van a tudás, az önszervező erő amely valódi demokráciában korrigálni képes a vezetői hibákat, tévedéseket, s képes megállítani a széthullást, a lezüllest, a virtuális látszattevékenységeket. Ha érvényre juthat.

Kérdés, hogy jelen állapotaink között képesek-e vezetővé érni új III. Bélák, Zrínyiék, Rákócziak, Széchenyiek, Klebelsbergék, akik ha kell kitűnő hadvezérek, politikusok, tudósok, vagy éppen önzetlen, önfeláldozó hazafiak, akik személyes példájukkal, tehetségükkel világítótoronyként magasodnak a homályban botorkáló tömeg fölé, mutatva a kiutat.

A létező szocializmus azért hordta magában önnön bukását, mert hiteltelenek által antihumánusan közvetített álcává degradálódott, s magáért valósága mögött elvtelen hatalombirtoklás és militáns birodalomépítés szándékai húzódtak meg, amit csak naivak, megtévesztettek és fanatikusok vallhattak igazán magukénak, miután annyiszor lelepleződött az igazi arca.

A ma emberének bizonytalansága abból fakad, hogy az őt körülvevő világ velejéig hazug és virtuális. Túlzóak a reklámok, dühöng a rejtett korrupció, elmaszatolt a döntéshozók felelőssége, bőségszarut tartó tündér egy-egy kortesbeszéd, de rút, gonosz békává válik, mihelyt be kell váltania ígéretét, tapintható az idegen érdekek behatolása és semmi nem az, aminek mutatja magát. És nincs látható erő, ami akár thermopülei áldozatok árán is, de feltartóztatná ezt az intézményesítetten tudás-, erkölcs- és hitellenes, nemzetrontó folyamatot. Mert az elit lejárat, elfojt, kirekeszt, vagy ellehetetlenít minden pártoktól független polgári kezdeményezést és önszerveződést, hamis bélyegeket ütve rájuk. A hatalmi hírcsatornák és a közmédiák valóban a köz érdekeit szolgálják? És a többi? S akik ezt művelik, nem érzik, mit cselekszenek rossz ügyek szolgálatában?

Földünk 5 milliárd éve fejlődik, 3,8 milliárd éve hordozva az élet robbanásszerűen terjedő, gyarapodó, szárba szökkenő csiráit. E fejlődés tele van kilengésekkel, amit inga módjára billent vissza az önkorrekció, meghatározva a dinamikus egyensúly ütemét. Kontinensek vándorolnak, hegységek

magasodnak fel, mély árkokat szülnek a belső erők, hogy aztán a külső erők lassú pusztítva építő munkája újra és újra elegyengesse a felszínt.

Ha valami nagyon gyorsan változik, ott biztos, hogy jelentős anomáliákat, egyensúlytalanságot idéz elő. Ilyen az emberi civilizáció fejlődése is, hiszen agyunk és tudásunk révén az alig tízezer éves társadalmi létünk során egyetlen földi fajként eljutottunk oda, hogy hamis istenekként képesek lettünk teljesen megsemmisíteni környezetünket és önmagunkat, s szép új virtuális világunk éppen e szakadék felé rohan, mert féktelen, önző, istentelen, gögös és magamutogató. Érezzük az egyensúly hiányát, szenvedünk miatta, de érdemi cselekvés helyett másokra mutogatásba, önbecsapásba és kábító pótszerekbe menekülünk, csökkentve a jelen személyes, növelve a jövő kollektív kockázatát.

A világvallások hisznek abban, hogy az emberi lényeg meghatározóan nagy része isteni eredetű, istenarcú. Alapvetően tehát jó és emelkedett, mulandó földi megnyilvánulása a mindenséget átható intelligenciának. Ezt csupán a létért folytatott küzdelem valós, napi gyakorlatának gyarlóságai rejtik el és szennyezik be, mint egy tökéletlen burok, amit részben magunk építünk magunknak, részben hagyjuk, hogy rossz vezetők, tanítók fonjanak körénk.

Horváth László Attila az „Eszme” című filozófiai könyvében azt is elemzi, hogy a szélsőséges materialisták és az elvakult, vagy naiv idealisták egyformán világtalanok, nem lehet őket egymástól megkülönböztetni, mert az igazságról meggyőzhetetlenek, ugyanis annak ellenségei. Azért hamisítják a történelmet (és a statisztikákat), mert a valóság iránt érzéketlenek, így nem is okulnak bűneikből és hibáikból sem. Rájuk tehát aligha számíthatunk a kiútkeresésben, pedig mielőbbi alapvető fordulatra van szükség, minden szinten, hogy elkerüljük a ránk leselkedő gonoszt, a totális természeti és társadalmi katasztrófákat. Azok pedig itt dörömbölnek az ajtón klímaváltozás, energiaválság, erkölcsi züllés, túlszaporodás, környezetromboló és háborús veszély képében, hogy a gazdasági csődök ne is említsük.

Le kell állítani a népbutítást, vissza kell csempészni jogaiba és be kell tartatni az alapvető erkölcsi értékeket, tisztelni a hitet, élni vele és általa, korlátozni kell a pénz mindenhatóságát, a sovén versengés öncélúságát, az idegen érdekek szolgálatát a sötétebbik énünk rákos burjánzását, mert csak így van esély a megmenekülésre. Beköszöntött a 24. óra, „örzök, vigyázzatok a strázsán”, s ma mindnyájan örzök vagyunk, ki-ki a maga módján és lehetősége szerint. A jelenések elkezdődtek, az időnk kevés, a feladat milliányi. „Itt az idő...”

Dr. Kozák Miklós

NAPLÓ –

„A legszomorúbb lelkiállapotban írom ezeket. Ma érkezett Wilson válasza. Azt kívánja, hogy a tót megyéket adjuk Csehországnak. Egy nemzet, akit elárultak vezérei, aki(t) kitagadtak a többiek. A csehek, a németek mind ellenire izgattak. Szomorú a mi sorsunk. Testvértelenek vagyunk, akit kivét mindenki. Elveszik 1000 éves hazánk egy nagy darabját! S ekkor kell vaksággal megátkozott vezéreknek lenni. Oh Kossuth, Széchenyi lelke nem jelenik-e meg, mint rettenetes fantomok, mint /.../ sátrában, nem dörgitek-e az idők intő szózatát a satnya epigonok fülébe?! Vagy nem rázkódtok-e össze hideg /.../ sír odúban ennyi konokság, tudatlanság láttára. Nekik, ott fenn minden elég, demokrácia, nemzetiségi kérdés. Csak mi sírunk itt, mi magyar nép, mert mi békülni akarunk, mi szeretni akarunk. A mi sorsunk szomorú. Isten szeme függjön a mi sorsunkon, hogy ő lássa, hogy mivé fejlődünk!”

„A szomorú magyar hazafias életét éljük most. Búsulunk, lélekben sírunk a nemzetünk becsületességén, s az imperialista banda (francia, angol) hypokrita gonoszságán. Árva nemzetünknek egy támasza volt: Wilson elnök s az imperialista Anglia már lassan őt is elnémítja.

Szomorú a sorsa rettenetesen ennek a nagy, emberszerető idealistának!”

(Ismeretlen. D U E levéltára).

NAPLÓ –

„Régen nem írtam beléd kedves emlékeim őrzője. De új benyomások készítenek, hogy ceruzát fogjak a kezembe. Egy nagyon kedves lányismerősömről akarok megemlékezni: Abigélről. Eleinte hidegen hagyott ismeretsége. Talán azér(t), mert a leány lélek egyáltalán eddig nem érdekelt. De több alkalommal tanúját adta valami lányos szendességnek, szeplőtlenességnek, az erényességnek. Azóta oly kedves, oly szeretetreméltó előttem. Ezek a lányok díszei. Ezek a lányok az Úrnak gyönyörű teremtsései.”

Először éreztem magam kötve, szép szem sugárinál. Táncórán egy nagyon szép leánnyal táncoltam. Eddig hogy lenéztem mindenféle táncot, s Istenem, minő változás! Ma este az életben alig hittem valami értékesebbet, mint a szép lányt. De sajnos utána milyen nagy volt az elbűsulásom is. A lányt a másik csoportba osztották. S istenem! Először éreztem át a bírhatatlanság minden kínját. Azt hittem, elvesztettem mindent. Azt hittem, a világon nem maradt semmi számomra, mert hisz úgy éreztem – nincs is más a világon. Csodálkoztam magamon, hogy voltak nekem ideáljaim: a tudomány, a tanárkodás. Hisz úgy éreztem, nincs semmi, semmi a világon, csak szép leány, szerelem.

„II. 21 este” (Ismeretlen. D U E levéltára).

„Oly régen nem írtam, hogy már vágyva vágyódva térek e naplóhoz. Sok vívódás hiányzik e naplóból, de már annak a feljegyzése lehetetlen.

Ma délelőtt templomban voltam. Ritka eset, mert Pestre kell mennem. De az ilyen esetekben nagyon megtelik a lelkem szép, magasztos gondolatokkal. Ma a hit világával igen kevesen törődnek. S én talán a rég elmúlt idők visszajáró kivétele vagyok, nekem feltétlenül szükséges a hit s a templom. Mennyi erőt, új lelkesedést nyerek én ott.

Délután hangverseny lett volna, de a forradalmi törvényszék miatt nem tartották meg. Leányokkal elmentünk sétálni Kádár néni felügyelete alatt. Azelőtt alig törődtem a lányokkal, most valami vágyódó vágy visz a körükbe. Valaminek úgy érzem a hiányát, amit csak a lányok tudnak megadni. S mikor közelökben vagyok a legtisztább gyönyörűség jut osztályrészül. Olyan kedves, bájos, egyszerű, naiv lelkecskék ezek, akik megvidámítanak, az isteni örömmek, életvidámságnak világát a /.../. Sokat vágyódom egy ilyen lélek után, akit én nagyon, de nagyon, örökre szeretni tudnék s ő is szeretni tudna engem.” (Egy német mondat következik. Megj)

Felfedező úton Koppenhágában

Tulajdonképpen mi Malmöben, Svédországba érkeztünk egy verőfényes napsütéses napon, amikor a hőmérő 30 Celsius fokot mutatott, ami nagyon ritka itt Skandináviában. A választás azért esett Malmöre, mert kedves barátaink úgy akarták, hogy a híres Öresund (Øresund) híd is megnézzük. A híd Dánia fővárosát, Koppenhágát köti össze a svédországi Malmövel.

A hídon halad keresztül az E20 európai főútvonal. A kétvágányú pályán a vasúti közlekedést a dán és svéd vasút társaság közösen üzemelteti. Maga a híd 7845 méter hosszú és a dán oldalra vezető tenger alatti alagút 4050 méter. A híd 2000 július 1-én adta át II. Margit dán királynő és XV. Károly Gusztáv svéd király. Sétáink során a városháza teret látogattuk meg és az új toronyházat, amely az Öresund régió egyik építészeti látványossága, Svédország legmagasabb épülete.

A királyi gárda tagjai állnak őrséget a palota előtt, egyenruhájuk, kucsmájuk az angol királyi diszörtség öltözkééhez hasonló. A gárda tagjai nem marcona legények, szóba elegyednek a látogatókkal.

Ha már jártunk a királyi palotánál, akkor menjünk el a parlamenthez is. Rögtön egy hatalmas meglepetés fogad bennünket, nem mindennapi köszöborra figyelhetünk föl: békésen heverésző sertést örökített meg a művész. Nem véletlenül állítottak szobrot a sertés tiszteletére, hiszen Dánia sertéstenyésztő nagyhatalom, évenként 23-24 millió(!) sonkás kerül vágóra. A parlament előtt pedig jelképként kapott helyet, tanúsítván, milyen becsben tartja a dán kormány a gazdát, a farmert...

A dánok számára ez a szép város svéd, de a svédek szerint még félig dán.

Koppenhága mindenki számára tartogat látnivalót. Jó hír, hogy minden közel van egymáshoz. Míg a Föld sok fővárosában fáradtan vonszoljuk magunkat egyik látnivalótól a másik látnivalóig, addig

Koppenhágában elég ha jó cipőnk van. Koppenhága Skandinávia legnagyobb és legpezsgőbb városa. Két hét is kevés volt ahhoz, hogy keresztül-kasul járjuk a dán fővárost, megismerkedjünk valamennyi történelmi nevezetességével, műemlékével, a kikötő hangulatával. Itt hiába keressük a nagyvárosokra jellemző felhőkarcolókat, még a külterületeket is jobbra a klasszikus stílusú épületek uralják. A város legfontosabb történelmi és kulturális látnivalói viszonylag kis helyen koncentrálódnak, míg parkok, kertek, szökőkutak és terek tarkítják mindenfelé a várost.

Koppenhága ma a világ egyik legfontosabb kikötője, mint volt az évszázadokon keresztül. Pedig a viking korban, a XII. századig jelentéktelen halászfalucska volt a Sjaelland sziget nyugati csücskén. Maga Koppenhága (København) összetett neve vásári kikötőt jelent (Køben – vásár, Havn – kikötő). Nem véletlen tehát, hogy a világ egyik legnagyobb és legjelentősebb kikötője és a földkerekség egyik legnagyobb tengerhajózási cége (Mærsk) ma is Koppenhágában székel.

A kiindulópontunk **Rådhuspladsen**, a város központi tere. Itt rögtön meg is állunk, hiszen itt van a **Városháza** a gazdag belső díszítésű, vöröstégla épületet 1892 és 1905 között Martin Nyrop tervezte és építette, akit az olaszországi reneszánsz ihletett. 105 méter magas tornyából pompás kilátás nyílik a városra.

Amennyiben valaki még szereti a vidámparkokat, vagy esetleg a jó sört, érdekes látnivalókat, akkor már messzire nem is kell mennie: a Központi pályaudvartól keletre van a világhíres Tivoli vidámpark. A szórakoztató negyed május elejétől szeptember közepéig tart nyitva és a legszebb este kivilágítva. Ha valaki ide betér, és mindent ki akar próbálni, akkor szánjon rá néhány napot, és egy évi magyar fizetését.

Következőnek talán az **Amalienborg** Palotát említenénk, mely 1794 óta nyújt otthont a királyi családnak, és ha a királynő odahaza van, megcsodálhatod a díszes őrségváltást. A palota négy, egymással majdnem megegyező rokkó szárnyai egy központi nyolcszögletes macskaköves teret fognak közre, melyet V. Frigyes király bronz lovas szobra díszít.

Christianborg

Három korábbi, leégett és 1979-ig restaurált kastély maradványainak felhasználásával építették, ma a dán parlamentnek, a "Folketing"-nek, északi szárnyában pedig több minisztériumnak ad otthont.

A parlamenthez fűződő érdekes történet is van. Az 1848-as forrongások idején, március 23-án a dán kereskedők is tüntettek, követelték a demokratikus változásokat. VII. Frigyes király azonban nem testőrgárdájával és a katonasággal fojtotta el az elégedetlenkedők követelését, hanem rendkívüli diplomáciai, s így szólt a tömeghez: Ha változásokat akartok, készítsétek el követeléseiteket, az új alkotmányt. 1849. június 5-ére meg is született Dánia alkotmánya, ennek eredetijét ott őrzik a parlament épületében, amelyben a több mint másfél évszázad alatt mindössze 3 jelentős módosítást eszközöltek: 1905-ben a nők is választói jogot nyertek (ma a 179 parlamenti képviselő közül 69 hölgy), majd 1953-ban megszüntették a kétkamarás parlamentet, eltörölték az alsóházat, s 1972-ben módosították az örökösödési rendszabályon, hogy hölgy örökölhesse a koronát.

Becsületesség ide, becsületesség oda, olykor-olykor a dán honatyák is megfeledkeztek erről az erényről, amiről egy szivartartó és a hozzá fűződő igaz történet tanúskodik: a képviselők rendületlenül szivaroztak, s ha felszólalásra vagy az érdekes vita követésére beléptek a nagyterembe, nem nyomták el szivarjukat, hiszen néhány perc múltán visszatérnek, tovább élvezhetik a bódító füstöt. Csakhogy társaik között „szarkák” is akadtak, jobbik esetben csak elnyomták a szivart, de gyakrabban történt meg, hogy mire a képviselő visszatért a folyosóra, hült helyét találta a drága szivarnak. Rendeletet hoztak egy „szivarőr” alkalmazásáról, aki felügyelte, ki mikor hagyta ott füstölőnivalóját, meg is szűnt a szivarlopás. A szivartartóhoz kapcsolódó történetet pedig minden képviselő ismeri.

A Kuti család. (Folytatása köv).

Emlékezés Bajor János tiszteletesre

„Egy igazi pásztor emlékére

Az élő közösségek sajátja a szerveződés, amelyben mindig kitermelődnek vezetők, hangadók, vezéregyéniségek, gazdák és pásztorok, akiknek kivételes adottságaiknál fogva lehetősége, joga és kötelessége a *nyáj őrizése*, hogy folytatódjon és fejlődjön az élet.

Már a legősibb közösségekben szétválik két irányzat, az erő adta hatalom és a szerető gondoskodás adta „hatalom, mely utóbbi nem alapulhat máson, mint bölcsességen, humanizmuson. E gondolatok éppúgy felbukkannak a védikus irodalomban, vagy Lao-ce írásaiban, a görög, a római és más kultúrákban. A kínai bölcset azt mondja „a szeretettel védekező legyőzhetetlen”, „a vezetni tudó alázatos”. Seneca sorai jelzik, hogy a római gondolkodásban is feltűnik a jóság fontosságának tudata: „*In unoquoque virorum bonorum habitat deus.*” „*Minden jó ember szívében megleled istent.*”

Nekünk keresztényeknek Jézus élete és hitvallása, s a megtért Pál szeretet-himnusza fogalmazza meg e gondolatokat. Isten országa nem egyéb, mint a jó, a dolgoknak a létező rendnél jobb rendje, az igazságosság uralma, a lélek szabadsága, melyet magában hordoz mindenki, s aki méltó rá, élvezheti, s csöndben teremtheti meg azt a szív megtérése által.

Bajor János (1922. július 22.– 1998. november 17.) a kolozsvári születésű Füzesgyarmatot, Kocsordot megjárta debreceni lelkész olyan megtestesítője volt az egyetemes emberi kultúrtörténet jobbik felét átható szereteteszménynek és a jézusi életműnek, aki az unitarizmus jövőbemutató létértelmezését ellentmondásos korunk nyelvén is közvetíteni tudta híveinek. Akadémikus szelleme ötvözta az eszményt és a napi valóságot, a művészeteket és a modern természettudományos gondolkodást, s karizmatikus szónoki képességével bármely szintre letudta bontani gondolatait, hogy abból mások is építkezhesse.

(Folytatása köv. 2009. évi Hírlevélben)

Dr. Kozák Miklós

A Debreceni Unitárius Egyházközség tagjaihoz

A mai időszakban ismét zömével terhelődnek ránk a mások által gerjesztett nehézségek. Jobban idegesít sokakat a támogatási kérések bármilyen formája. Ennek ellenére mi mégis szeretettel fordulunk megértő testvéreink felé, hogy elmondjuk mindenkinek: nemcsak az Önöket, Titeket bántó és érintő nehézségek vannak jelen életünkben, hanem egyházközségünk fenntartásának gondjai is. Éppen ezért kérjük, hogy lehetőség szerint keressenek fel minket a jól ismert Hatvan utcai központunkban.

VEZETŐSÉG

„ADVENT” Mit is jelent a kifejezés?

Az advent jelentése: jövetel, érkezés, a latin „advenire” szóból származik, az évszázadok, évezredek során az „adventus Domini” – az Úr jövetelét jelenti. Egyre fontosabbá válik a családok életében az advent, csak az a baj, hogy nem minden esetben sikerült megtalálni és beleélni azt a megfelelő töltetet, amit megkíván az eredeti, vallásos várakozás. Talán éppen itt van a helytelen értelmezés egyik lehetősége, amikor „várakozásként” tekintenek Jézus jövetelére, érkezésére felé. Miért baj ez? Azért, mert Jézus várása és fogadása kellene hangsúlyt kapjon inkább, mint a csillogás, a vásárlás, a kapott ajándékok visszacsereélése az ünnepet követően stb. Ugyanígy sokkal több figyelmet kell szentelnünk annak is, hogy ne tétlen várakozás jellemezze a karácsonyig tartó időszakot, hanem egy cselekvő igyekezet.

Mi jellemzi az Advent lelkiületét?

Számomra Keresztelő János jelöli a pontos irányt: „Készítsétek az Úr útját!” (Mt 3,3). Ismételten tapasztalom saját környezetemben, hogy sokan a valóságban hiszik és várják Jézus megjelenését. Mások, s így én is a lelki utat követem. Lelki életem egyenlenségeit teszem simává, hogy akadálymentesen lelkembe, legfőbb otthonomba érkezzen Jézus.

Éppen ebben látom sokak „nehézségét”, amikor nem sikerül készítenniük ezt az utat, s ha valamennyire igenis, akkor már Jézusnak nincs helye a családi fészekben, mert annyi az ajándék, a használhatatlan „kacat”, az értéktelen holmi, vagy olyan hangos a sírás, az elégedetlenkedés, hogy egy pillanatra sem férközhet be a karácsony igazi szeretetével egy ilyen otthonba.

Mi a tanács? Semmi másra ne törekedjünk csak arra, hogy megvalósítsuk gyermekkorunk legszebb karácsonyát. Olyan lélekkel készülünk, várakozunk és fogadjuk a karácsonyt, mint, amikor a legboldogabb ünnepben volt részünk gyermekkorunk idején. Ha ez sikerül, akkor jól készítettük az advent útját. Akkor számíthatunk arra, hogy Jézus „vendégünk” lesz az ünnep folyamán.

A legtöbb családban teret kért magának. Vannak, akik fontosnak találják a gyertyák színét – követve vele a katolikus hagyományt, másoknak az fontos, hogy négy legyen, s azok sorban felgyúlnak egy-egy vasárnapon. Amikor már mind a négy ég, akkor közel a karácsony. Egy utolsó figyelmeztetés, hogy sürgősen meg kell tenni a mostanáig elmulasztottakat – már, ami a készülést illeti. Lelki és anyagi téren egyaránt.

A mi várakozásunk akkor lesz teljes, ha minden ember szabadon gondolkodhat, vélekedhet Isten nemes tetteiről. Egy napra összpontosítunk, egy szeretettünk születésnapjára. Sok-sok gyertya gyúl majd az ínség, a szeretet, az élet, a család, az ajándékozás napján.

Világi értelmiségi unitárius vagyok, de nem egyházon kívüli, hanem egyházon belüli.

Itt és most szeretném kiemelni és hangsúlyozni, hogy az unitarizmus, nem csak vallási ideológia, hanem élet, és világkép, történelmet formáló életeszmény, történelemszemlélet. Más szóval: hogyan látja az unitárius ember a teremtett világot és benne a nagybetűs Életet. Rohanó világunk az elvilágiasodás világa. A jelenkori történelem, a XXI. század pusztáján vándorolunk, mint egykor Mózes és a fogságából kiszabadult nemzete.

Korunk szomorú jelensége a lelki elsvatagosodás, lelki kiégettség tünete, jelensége. Nem akarok pesszimista hangot megütöni, de mégis ki kell jelentenem, hogy újból divatba jött az aranyborjú imádata, a pénz, az anyagiak előtti hódolat, s megfélemezünk a lélek műveléséről, ezért személyekre, sőt személyiségekre van szüksége a világnak, akik teljes lélekkel és az értelem fényével az esendő ember felé fordulnak.

Elege van a nemzetünknek, az egyházaknak – az egyházunknak- a hazug demagógokból, a mellébeszélőkből, akik csak néznek, de nem látnak.

A lelkészi tevékenység megkoronázása a szószéki szolgálat, de ez ma már nem elég, a lelkésznek el kell vegyülnie a gyülekezetben- a Szentírás szavaival élve: „*Együtt kell sírni a sírókkal és együtt örülni az örüdezőkkel*”. Tanítómesterünk Jézus így fogalmazta meg: „*Az én terhem könnyű, s az én igám gyönyörűség*”.

Az atyai örökséget tovább kell vinni- eljutni az élő egyházig. Hisz a lelkész nem csak teológus, hanem sokoldalú ember kell legyen. Feladatai közül kiemelném mindenekelőtt a szélsőséges és világellenes csoportosulások, a szekták elleni fellépését – minden egyes unitárius egyházközösségben.

Világos követelmény, hogy a feladatokat meg kell osztani egyháziak és világiak között. Az egyházközösségek, az unitárius egyház feladata vezetni, megtartani az unitárius közösséget. A hitviták ideje lejárt, a mai kor emberét elsősorban nem az érdekli, hogy ki milyen vallású, hanem az, hogy hogyan tud felszínen maradni ebben a kiszámíthatatlan világban. Ennek ellenére erős egyéniségű, jól képzett, harcos jellemű lelkészekre van szükség, akik a vita folyamán meg mernek szólalni, logikusan, tisztán érthetően beszélnek és érveikben meggyőzőek.

Csíki József: a **D U E** m. h. gondnoka

KARÁCSONYI PÁSZTORLEVÉL

„Ne féljete! Nagy örömet hirdetek nektek és az egész népnek.” Lk 2,10.

Egy az Isten! Szeretett Atyámfiai, Testvéreim!

Megkérdézhettek, hogy ez a pap milyen örömet tud hirdetni nekünk, melyről eddig még nem hallottunk volna? Bizony van öröm, melyről hallottunk, csak eddig nem vettük észre; és van olyan, melyről nem hallottunk, hiszen mások öröme volt.

Sokam mondják, hogy a régi édesapák szigorúbbak voltak, mint a maiak. Aztán egyszerre csak megváltoztak. Ők sem értették, hogy miért? Karácsonya lett a világnak. Megkapta mindenki apró ajándékait, és ráadásul az érezhető édesapai simogatást is. Mindenki boldog volt. Miért változott meg akkor minden édesapa? Azért, mert ***bele született a világba a szeretet.***

Amikor elmúlt **KARÁCSONY**, a régi édesapák ugyanolyanok lettek, mint azelőtt. Amikor... már nem éltek, hogy legalább karácsonykor megsimogassanak, részben árvák és részben felnőttek lettünk. Mit gondolunk? Van-e örömünk, akik hátunk mögött érezzük a megjárt, hosszú utat? Van, bennünk, általunk. **Öröm** számukra, hogy nagyon szeretnek minket. **Az is öröm**, ha felnőttként szeretjük egymást! Nem csak most, karácsonykor, nem csupán három napig, hanem mindig. Ha most közel hajolnátok a szívemhez, akkor hallanátok, hogy mit súg. Azt, hogy nagy ***szükségünk van a szeretetre.***

Az örömet hirdetem, melyről még nem hallottatok! Egy későbbi édesapának fia vagyok, akinek eddig csak szép karácsonyaim voltak. Megláttam, hogy bennetek, nálatok kell keresnem otthonom dobogó szívét. Ne tiltsatok el magatoktól. Higgyétek el, hogy megéreztem a régi karácsonyok ízét. Örömben legyen részünk, amikor hétköznapijainkban megkeressük egymást, s kitűzzük elszomorodott életünk égére a karácsonyi öröm fénylő ívét.

Igazam van-e akkor, ha azt mondom, hogy a várakozási időszakban együtt imádkoztunk egy békességes, boldog karácsonyért? Igen. Ezt tettük mindannyian, mert úgy éreztük, hogy csak ez hiányzik életünkből. Vezessük egymást karácsonyi szeretettel embertársaink, Isten felé, mert így életünknek állandó ajándékává lesz a szeretet, a békesség, és az egymás iránt való jóakarát. Így, ha tovasietnek is megszokott karácsonyaink a maguk ajándékaival, megmarad a mi **KARÁCSONYUNK**.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok a magam és családom nevében minden HÍRLEVÉL olvasónak, atyámfiai, Istentől áldott, békés, szeretetteljes Karácsonyt, és megvalósulásokban gazdag Újesztendőt. Isten áldja!

Debrecen, 2008 karácsonyán.

Atyafiságos üdvözlettel és tisztelettel: Pap Gy. László unitárius lelkész

DEBRECENI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

H- 4025 Hatvan u. 24

Tel. (36) 52-53-53-79; Fax: (36) 52-53-53-78;

E-mail: papgyulaszlo@gmail.com; papgyulaszlo@yahoo.com

<http://uninaplo.unitarius-halo.net/debrecen/>; <http://uninaplo.unitarius-halo.net/papgyulaszlo/>